

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

Književnost in umetnost.

Bolgarska slovnica za Slovence s čitanko in slovensko-bolgarskimi razgovori, sestavil prof. Anton Bezenšek v Sofiji. Cena K 1.40 = levov 1.50. Te dni je izšla slovnica bolgarskega jezika, s katero bo ustrezno onim Slovincem, ki se žele seznaniti z bratskim jezikom (teoretično ali praktično: v prvo svrhu služi slovnici del, v drugo pa bolgarska čitanka (s slovenskim pojasnilom) ter slovensko-bolgarski razgovori. Slovnica je sestavljena na kratko, kakršna zadostuje Slovincu, zakaj oba jezika — bolgarski in slovenski — sta si jako sorodna po korenoslovju in glasoslovju kakor tudi po naglasu. Zato je pisatelj precej v početku slovnice obrnil pozornost na to sorodstvo in pojasnil odnose bolgarske k slovenskimi. Že l. 1872 se je rajni slovenski pisatelj Božidar Raič v knjigi »Slovanstvo«, ki jo je izdala »Matica Slovenska«, izrazil takole: »Najsorodnejše narečje nekdanji bolgarskinci se javlja mila in krasna naša slovenščina«. Zanimivo je torej za vsakega izobraženega Slovence, upoznati se o tem »najsorodnejšem narečju«, a koristno je posebno za učečo se mladino, da se uči poleg srbo-hrvaščine tudi bolgarske in da se seznani z lepo bolgarsko književnostjo, posebno sedaj, ko se je začela nova doba na Balkanu. Mnogimi Slovincem pa je potrebno priučiti se bolgarskega jezika zaradi tega, da bi mogli ustno in pisмено občevati s svojimi brati na jugu, ki jih je nad 5 in pol milijona. Bolgarska država je velika, a slabo naseljena: na en km² se poda samo 44 prebivalcev. V Bolgariji se bo potrebovalo znatno število tehnikov, posebno zemljemercev, ki morajo biti popolnoma zmožni dotičnega jezika; isto velja za zdravnike, bančne uradnike, a tudi za trgovce, rokodelce in poljedelce, ki bi se nameravali naseliti na Bolgarskem, oziroma bi želeli nastopiti kako državno ali zasebno službo. Slovnica je sestavljena tako, da poleg teoretičnega gradiva, obsega mnogo primerov in obširnih vaj. A posebno prednost daje knjigi to, da je postavljen v bolgarskih besedah naglas, ako se ta razločuje od naglasa v dotičnih slovenskih besedah; seveda so tudi naglasne in prestavljene vse one bolgarske besede, kakršnih ni v slovenščini. Kratka čitanka, pridejana slovnici, obsega zanimive spise, ki se tičejo zemljepisa, zgodovine in državnega ustroja Bolgarije in Balkana. Potem pridejo slovensko-bolgarski razgovori za razne potrebe v javnem občevanju, da more z njimi izhajati vsak Slovenec, ki pride v Bolgarom v dotiko. Na kraju so pa priložene rokopisne tablice za vaje v čitanju in pisanju cirilice. Torej se nahaja v knjigi na kratko vse, kar je potrebno za priučenje bolgarske. Knjiga obsega blizu 5 tiskanih pol velike osmerke. Tisk je čist in jasen, papir fin, tako da se more knjiga ne samo po vsebini, nego tudi po obliki vsakemu prikupiti. Razmerno z drugim tiskom (cirilica in latinica vzporedno) je cena nizka. Za poštnino se mora priložiti 15 stotink, torej skupaj frank 1.65. Naročila sprejema pisatelj A. Bezenšek v Sofiji. (Denar se lahko pošlje na njegov naslov po mednarodni poštni nakaznici). Knjiga je na prodaj tudi v slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici, Celju, Mariboru i. dr.

Politiški pregled.

* Balkanske države so sklenile v Bukarešti definitivni mir. Po tem miru bo Bolgaria, ki je štela dozdaj 96.345 km² in 4.337.513 prebivalcev, odslej štela (ako ji ostane Odrin) 119.000 km² in 4.900.000 prebivalcev; Srbija, dozdaj 48.303 km² in 2.957.207 prebivalcev, odslej 98.000 km² in 4.430.000 prebivalcev; Grčija, dozdaj 64.657 km² in 2.631.952 prebivalcev, odslej 103.657 km² in 3.802.000 prebivalcev; Rumunija, dozdaj 131.020 km² in 5.912.520 prebivalcev, odslej 138.320 km² in 6.232.520 prebivalcev. — V mirovno pogodbo se je sprejela tudi določba, v kateri si balkanske države obljubijo trajno medsebojno nevtrality. To naj bi bila

podlaga k novi Balkanski zvezi, ki bi ji pristopila tudi Romunska. Med Srbijo in Romunsko se bo sklenila tudi gospodarska pogodba, ki se tiče železniških zvez. Čez Dunav se bo zgradil pri Turn Severinu most, ki bo odprl Srbiji pot v Črno morje ter vezal Romunijo s srbsko jadransko železnico.

* »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše v svojem tedenskem pregledu: »Zadnji teden je prinesel važen dogodek, zaključek miru v Bukarešti. Rumunska prizadevanja, da se sklene mir, smo na tem mestu od prvega trenutka dalje, ko se je ta misel pojavila v Bukarešti, s priznanjem spremljali. Danes se veselimo srečno dovršenega dela modre in energične državniške umetnosti, ki je kralju Karolu in njegovim svetovalcem pred Evropo in vsem svetom v čast in priznanje. V Nemčiji se z najtoplejšimi simpatijami obračamo k častitljivemu knezu, ki je svojo dolgo modro vladno ovcenčal s takim uspehom. Nobena balkanskih držav ne izide iz trdega boja brez novih pokrajin, v katerih se obetajo hvaležne naloge in nade. Dasi ravno morda niso vsa vprašanja končno rešena, si morejo vojskujoče se države čestitati, da so našle v Bukarešti mir, ki ga opustošeni Balkan in njegova težko izkušena ljudstva tako potrebujejo. Tudi Evropa želi, da že enkrat bodi in ostani mir.«

* Novi rekruti. Vlada misli v jesenskem zasedanju državnemu zboru predložiti novo predlogo glede zvišanja števila rekrutov za 50.000 mož. To število naj se razdeli na skupno armado 30.000 mož in na domobranstvo 20.000 mož. Povišanje stoječe vojske za najmanj 110.000 mož naj služi v to, da se poveča stanje stotnij, nekaj odpadne na artilerijo in tehnične oddelke. 42 artilerijskih polkov dobi še peto baterijo, 14 težkih havbičnih divizij še tretjo baterijo. Zadnji dobe tudi nove topove takozvane 15centimeterske havbice iz jekla. Tudi gorska artilerija dobi nove topove. Avstrijsko domobranstvo dobi drugo topničarsko baterijo in divizijski štab. Po izvedbi te reforme bo Avstrija imela nad tritisoč topov, nekoliko manj kakor Francija.

* Komisija na Češkem. Vlada si hoče, da pride iz vednih homatij, pomagati na ta način, da oktroira nov deželnozbornski volilni red, ki bi vseboval novo kurijo za vse one, ki sedaj ne volijo v deželni zbor. Ker se pa pokušnja s kurijami ni še nikjer obnesla — opozarjamo le na Badenjevo peto kurijo za državni zbor — je ta nakana vlade naletela povsod na odpor. Socialisti pa razvijajo močno agitacijo za splošno in nekako volilno pravico ter utemeljujejo to zahtevo s tem, da volji v državni zbor 1.434.700 volilcev, dočim ima volilno pravico za deželni zbor le 606.108 volilcev. Volilcev brez volilne pravice in brez zastopstva je torej 828.592, dočim ima 457 veleposestnikov, celih 70 mandator. Vidi se torej, da bo tudi tukaj imela vlada — vsled lastne krivde in nesposobnosti — še dovolj dela, da reši Češko pretečega bankerota.

Kranjske vesti.

—r— Tovariši-abiturienti iz leta 1903! Letos obhajamo našo desetletnico. Ko smo se razšli pred 10 leti po maturi, smo si obljubili, da se letos snidemo. Kdaj bi bil najprimernejši čas? Po mnenju podpisane ga priklji zborovanja »Zaveze« začetkom septembra. Izvolite mi sporočiti pisмено v kratkem času, ali se strinjate s tem. Na zdar! R. D. Ljubljana, Komenskega ulica 26.

—r— Ljubljanske ljudske in meščanske šole je v preteklem letu obiskovalo 5693 otrok, med njimi 5008 slovenskih, 610 nemških in 75 drugih narodnosti; 5075 šoloobveznih in 618 nič več šoloobveznih; 5390 jih je stanovalo v mestu, 303 zunaj mesta; 5282 jih je hodilo v šolo zelo pridno, 299 pridno, 105 manj pridno, 7 zanikrno; 4886 jih je bilo za višji razred sposobnih, 763 ne, 44 je bilo neizprašanih; 5629 jih je bilo rimsko-katoliške veroizpovedbe, 47 evangeljske, 87 drugih ver.

—r— Umrl je dne 9. t. m. v Šent Petru tov. Mihael Kalan, nadučitelj v pokojku. Bodi mu zemljica lahka!

—r— Nemška šola v Trzinu, oziroma pomembna je dograjena. V par dneh se naseli šolsko vodstvo v njej. Kakor kaže nemški napis, je stavbo zgradil nemški šulterajn.

—r— Lep uspeh Slovence na gostilničarskem šolskem polju. Letos je dokončal na višji gostilničarski oziroma hotelški šoli na Dunaju z odličnim uspehom svoje študije Maks Dolničar, sin restavraterja Dolničarja v Trbovljah. To je prvi Slovenec, ki je dovršil tako šolo in kar je najlepše, bil je najboljši učenec vsega razreda. Dolničar je dobil na podlagi tega takoj izbornu službo v Švici, ki mu jo je preskrbel šola sama, in se mu obeta prav lepa bodočnost.

—r— Iz mestnega dekliskega liceja. Pravi učitelji na mestnem dekliskem liceju v Ljubljani: Josip Berce, dr. Pavel Grošelj, Ivan Mlakar, dr. Rudolf Mole, dr. Pavel Pestotnik in dr. Ivan Pretnar so dobili naslov profesorja.

Štaterske vesti.

—š— Božidar Flegeričeva slavnost povodom odkritja njegovega nagrobnika pri Sv. Bolfenku na Kogu in spominske plošče na pesnikovem domu v Vodrančih v nedeljo dne 17. avgusta 1913. — A. Pri Sv. Bolfenku. I. Ob 10. uri slovesna sv. maša. II. Odhod na pokopališče. III. Slovesno odkritje nagrobnika. I. Nagrobni govor. (Govori častni konzist. svetnik gosp. Val. Cajnko iz Varaždina.) 2. Pesem: Bogu. (Moški zbor, besede Bož. Flegeričeve, ugalsbil A. Nedved.) IV. Odhod na Flegeričev dom v Vodrance. B. Na Flegeričevem domu v Vodrančih. I. Pozdrav gostov. (Govori načelnik odbora za Flegeričev spomenik, g. Jos. Sinko.) II. Slavnostni govor z odkritjem spominske plošče. (Govori gosp. prof. dr. Fr. Ilesič iz Ljubljane.) III. Pesem: Molitev za slovenski rod. (Moški zbor, besede in napev zložil Avg. Leban.) Banket. Ljudska veselica z godbo, petjem, govori itd. Pri slovesni sv. maši in pri odkritju obeh spomenikov poje pomnoženi središki pevski zbor pod vodstvom učitelja gosp. Fr. Serajnika. Zadnji vodi tudi godbene točke polnoštevilne središke narodne godbe, ki igra pri banketu in pri ljudski veselici. Za jedila in pijačo je poskrbljeno! Zaradi banketa (kuvert stane 3 K brez pijače) se je oglasiti do 15. avg. t. l. pri odborovem blagajniku g. I. Kolariču v Središču; z oglasilom je istočasno vpsolati omenjeni znesek. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu! Vsa narodna društva dobrodošla. Da ne bo kakage nesporazumljenja, se opomni, da se posebna vabila ne bojo razpošiljala.

Odbor za Bož. Flegeričev spomenik.

—š— Okrajna učiteljska konferenca za okraja Gornji grad in Vransko. Slavno uredništvo! V št. 32. »Učit. Tov.« je izšlo pod gornjim naslovom poročilo, h kateremu si dovoljujem par stvarnih popravkov. 1. K odstavku: »Poročilo je tovariš Pavel Fleré iz Letuša. Prav vro mu je pomagaj pri tem tov. Pulko iz Gorice.« Da bi mi pomagaj, pač ni bil namen tov. Pulka, kakor je tudi prav gotovo, da ni bil ne njegov, ne moj referat potreben kakšne medsebojne pomoči. 2. Moj predlog za sprejetje Krulčeve »Moje prve čitanke« ni bil vladni, pač pa moj privaten, zakar sem imel prav isto pravico ga staviti in zastopati svoje mnenje, kakor tov. Kelc za »Moje prvo berilo«. Zato je propadel torej moj in ne vladni predlog. — Povedano jasno in brez zavijanja! 3. Sprejet v poročevalčevi obliki tudi tov. Kelčev predlog ni bil — kar pa naj opravi g. poročevalec s svojo poročevalsko poštenostjo in dostojnostjo. Zahvaljujoč se za priobčenje tega popravka bilježim z odličnim spoštovanjem Pav. Fleré, Letuš, 11. avgusta 1913.

—š— Umrla je v Mariboru učiteljeva vdova in hišna posestnica Josipina Kranjčeva, stara 38 let. Blag ji spomin!

—š— Kako skrbijo Nemci za svojo mladino. S 15. septembrom se bo v novoustanovljeni nemški dom za uboge dečke in učence sprejelo 6 učencev, in sicer 1 za lončarsko, tapetniško, krojaško, slikarsko (2) in fotografsko obrt. Denar za to

novo nemškutarsko podjetje je dala Südmarka in Šulterajn.

—š— Tromesečni tečaji za kuho in gospodinjstvo se otvorijo na Cesar Franc Jožeta 1. jubilejskem učiteljskem šolskih sester v Mariboru s šolskim letom 1913 in 1914 po dopisu c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu z dne 31. maja 1913, št. 3. 4371/1 1913. Sprejemajo se absolventinje učiteljske, kakor tudi druga dekleta, ki se žele v kuhi in gospodinjstvu izobraziti. Začetek je 1. oktobra 1913, 3. januarja in 19. aprila 1914.

—š— Zveza celjskih nemških vseučilišnikov priobčuje poročilo o svojem delovanju, ki je v marsičem zanimivo. Kranjski rojak iz Železnikov dr. Ambrožič je vnel zvezo, da se udeležuje političnega življenja na Slovenskem. Štajerju. Zveza se je mnogoštevilno udeležila ustanovitve šulferejske skupine v Gaborjah.

—š— Pevcem pri Flegeričevi slavnosti za moška zbora na pokopališču in na domu ob odkritju plošče na znanje, da bo ob 9. uri predpoldne, t. j. pred slovesno sv. mašo, pevška vaja v šolskem poslopju pri Sv. Bolfenku. Ako želi kdo še sekirice, naj se nemudoma oglasi pri odborovem tajniku A. Kosiju v Središču.

—š— Sv. Juri ob Šč. (Št.) Dne 1. avgusta je slavil 40letnico svojega službovanja naš nad vse priljubljeni nadučitelj Josip Mihelič. Mirno in brez hrupa je bilo to slavlje, saj skoraj nihče drugi ni vedel tega, razen domačega učiteljstva. Kot svojem priljubljenemu šolskemu vodji mu je priredil učiteljski zbor skromno, a vendar tako lepo slavlje. Po maši se je zbrala šolska mladina v sobi 2. razreda, kjer je govoril slavljenec tovariš Kosi. Govoril je, kakor samo lahko govori tovariš tovarišu — učitelj učitelju. Dolga vrsta let je 40 let, dosti prevar, dosti truda in muk. Bili so tožni dnevi, malo veselih. A danes lahko zre s ponosom na svoje delovanje. Pri slavnosti je bil navzoč učiteljski zbor od Sv. Duha, v katerega imenu je čestital slavljenec tov. nadučitelj Sterniša. V imenu krajnega šolskega sveta je čestital slavljenec g. dr. Kreft. Bilo je navzočih tudi nekaj drugih gospodov v znak ljubezni do jubilanta. Otroci so prednašali različne pesemce in zapeli nekaj ličnih pesmi. Končno je govorila učenka VI. razreda K. Schulerjeva. Kakor kaže napis na pročelju našega zavoda, si posvečal vse svoje moči Bogu, domovini in mladini. Štirideset let, dolga vrsta let! Štirideset let darovanih trudu in delu, krasna doba življenja. In to neumorno delo, ta trud in znoj štiridesetih let je posvečeno izobrazbi, posvečeno mladini; nežnim cvetkam našega naroda. Našega slavljenca vidimo osivelega, a vedrega in čilega po duhu in telesu. Danes ob 40letnici svojega delovanja, lahko gleda s ponosom na obdelano polje, na tisočeri sad, ki je zorel in dozorel potem njegovega dela in truda. Danes se ni končala njegova pot, z besedo in dejanjem bo še dalje deloval na šolskem polju, vodil mladino z zlatimi nauki za življenje, ji delil isto bogastvo, ki ga rja ne sne, molji ne pojedjo, ki oplemeniti srce in krepi duha, ki nas povzdigne v popolnega človeka in nam da pravico do ponosa in spoštovanja. Slavljenec, velezaslužnemu možu, naj zadostujejo tele besede:

Bogu, domovini in mladini
v čast in blagor si posvečeval svoje dni,
danes pa na dolga leta truda
radostno si Ti ozirajo oči.
In sedaj tu v naših dušah,
vroča želja hiti do neba:
mili domovini in mladini
Bog ohrani Tebe slavljenca!

—š— Okrajna učiteljska konferenca za ormoški okraj se je vršila dne 6. avgusta t. l. v ormaški okoliški šoli, in sicer prvič tukaj: prejšnje konference so bile doslej pri Veliki Nedelji. Predsednik konference c. kr. okrajni šolski nadzornik gospod Matija Heric je imenoval svojim namestnikom tovariša Franca Cajnka, nadučitelja pri Sv. Bolfenku, zapisnikarjema pa sta bila izvoljena Ivan Vertot, nadučitelj na Rumeču, in gospa Marija Poplatnikova, učiteljica pri Sv. Tomažu. — V svojem poročilu je gospod nadzornik obširno in poučno razpravljal o učenem jeziku ter podal zanimive podatke in mgljaje iz